

ERRI DE LUCA

Traducere de Liviu Ornea

Erri De Luca imaginează o conversație intimă și spinoasă, punând în scenă o confruntare cu trecutul. *Corriere della Sera*

PĂPUȘARUL

Argument

O treime de secundă durează să clipești din ochi. Se întâmplă cam de cincisprezece, douăzeci de ori pe minut. Vederea nu e afectată, deoarece creierul unește punctele luminoase.

Asta trebuie să facă aceste rânduri, să se înșire fără ca punctele, acelea de la capăt, să fie percepute.

Rândul de citit să stea între două coborâri ale pleoapei.

E o seară fără lumină electrică, a stins-o un fulger, așa cum un răget amuțește o vrabie. Flacăra din șemineu luminează masa din sufragerie cât timp aprind o lumânare.

Nu știu din care mamă ai fi putut ieși, fiule căruia nu-ți pot spune fiul meu.

Astă-seară eu povestesc și tu ascuți.

Alte dăți vorbesc cu o farfurie, într-un pahar, la pereți. Vocea iese doar pentru că-mi doresc să ascult un glas.

Astă-seară ești aici, vorbesc cu tine.

Citeam o carte în care un bătrân își născocoște un fiu. E tâmplar, așa că și-l face din lemn. Îi plăcea ideea să i se spună tată.

Așa ai apărut, coastă a unei alte povești, fiul cuiva care se pricepe la cuvinte, materie care nu provine de la un copac tăiat. Hârtia pe care scriu însă, da.

Ești adult, habar n-am cum erai înainte. Nu te-am tras de urechi când erai mic pentru vreo joacă periculoasă, nici nu ți-am luat temperatura pe frunte. Astă-seară stăm la masă, mâncăm de seară-mpreună.

În tinerețe, o femeie m-a anunțat c-a avortat. N-am zis nimic, decizia fusese luată și dusă la îndeplinire, eu nu contam în niciun fel.

Eram împreună și alături de o mulțime de alții de vârstă noastră. Era o iubire și o perioadă în care nu se putea ține seama de viața privată – și nici nu se ținea.

Pe-atunci, să fii însărcinată însemna să mai arunci un copil în vârtoarea lumii.

Tu nu ești copilul acela, fărămă de viață pe drum, răsluită cu lingura. Apoi ea n-a mai putut să aibă copii.

Ești un străin, fiule, ca luna pe cer dimineața, care mai rămâne după ce apune noaptea.

Îți povestesc câte ceva dintr-o viață care s-a scurs. Când aproape orbise, tatăl meu, bunicul tău, zicea că simte norii în creștetul capului. Așa e mângâiată țeasta celor care nu pot vedea norii.

Pe noi, copiii lui, ne-a pus să semnăm în fața notarului renunțarea la moștenirea lui. Se descotorosea de tot avutul. Mi-a cerut să semnez.

Am spus că era imposibil să neg, să reneg, moștenirea cărților, a munților, a limbii italiene și a felului cum m-a învățat să nu-mi fac niciodată niciun fel de problemă din pricina banilor.

Mi-a cerut să semnez. A fost cea mai falsă semnătură a mea.

Ție, fiule, nu-ți las nimic. Renunță la moștenire fără să ți-o cer. N-o să-ți fiu povară la bătrânețe, care nici măcar nu e obligatorie.

Până acum, nu timpul m-a consumat pe mine, eu l-am consumat pe el. L-am înghesuit în gâtul unei clepsidre orizontale. Clepsidră e un cuvânt care vine de la verbul a fura.

Cine-i hoțul? Timpul sau noi? Mă autodenunț, eu l-am furat pe el, de fapt.

Mă opresc uneori, să văd cum e timpul fără mine. Curge la fel, se lasă furat de altcineva.

Dacă acum îți strâng mâna, se întrerupe.

Simt mâna ta de piatră în fiecare pietricică netedă pe care-o arunc razant pe apă, să facă ricoșeuri.

Te poți uita la lumina lumânării, nu te orbește. Scânteiază în ochii tăi întunecați, nu-ți dau lacrimile.

În cărțile vechi, caii plâng moartea călăreților lor. Era o epocă în care plânsul avea greutate. Azi, ochii rămân uscați, nu e nevoie de niciun efort ca să-ți reții lacrimile.

Eu sunt dintr-o epocă veche, plâng pentru doliu, pentru mântuire, pentru amintirea cuiva văzut în vis.

Lacrimile sunt diferite, pot fi ușoare, înfocate, vesele, grave, inutile.

Ochii mei vechi se trezesc înainte de ziuă, pregătesc prima cafea cât încă e noapte.

Oare vorbesc singur? Îmi închipui doar că ești cu mine?

Închipuirea e atât de puternică, încât realitatea nu se poate măsura cu ea. Îmi ajunge prezența ta aici și în această seară ca să mă simt tată.

Femeile pe care le-am îmbrățișat au vrut copii, dar nu de la mine. Nimic de reproșat nici lor, nici vieții, am avut mai mult decât se cuvine, or chiar și-atât e deja suficient, pentru că multora le lipsește ceea ce se cuvine, ca și ceea ce e necesar.

Am avut munții atinși cu vârfurile picioarelor și ale mâinilor, le-am mângâiat imensitatea. Am avut cuvintele.

Fără ele, mă dau cu capul de pereți. La fel și cu ele, dar măcar văd bine pereții și mă pregătesc pentru izbitură.

Am avut un trup întreg care cârpește noaptea rupturile zilei, respiră și bate în continuare chiar și când uit că exist.

Noaptea trecută m-a vizitat mama-n vis. Stătea pe-o bancă, în fundul unui salon, m-am dus către ea, s-a ridicat și ne-am îmbrățișat strâns. De obicei plângeam fără să ne spunem absolut nicio vorbă.

Născută-n '25: mama ei, în '900, eu în '50: în '75 era rândul meu.

Ele erau femei, aduceau copii pe lume la timpul cuvenit și stabilit.

Nouă, bărbaților, nu ne revine controlul nașterilor. Ne punem o dorință, ca atunci când mâncăm ceva pentru prima dată.

În '75 s-a întrerupt cadența nașterilor. Alături de multe altele, numele meu era înscris în registrele chesturii. Nu se putea decât să meargă și mai rău, și exact asta s-a întâmplat, a fost și mai rău.

Mi-am amintit de scadență în 2000, dar nu exista femeia care să vrea să-ți fie mamă. Ai fi fost un băiețaș, nu bărbatul care ești acum.

Eram într-un oraș din America de Nord, scriitor invitat pe cine știe ce podium provizoriu.

De la fereastra etajului zece, mă uitam la mulțimea risipită pe trotuare, fiecare pentru sine.

Cunosc mulțimea care merge într-o direcție anume, pe mijlocul străzii. Cunosc mulțimea care coboară de pe trotuar. Devine oaste, clasă, popor de-a dreptul.

Priveam de la etajul zece și-mi repetam versul lui Izet Sarajlić¹ pentru soția lui, Miki: „Niciuna tu.“

Ea se transformase într-un nume pe piatra din cimitir.

Lui nu-i venea să creadă că într-o lume plină de femei niciuna nu putea fi ea.

Niciuna tu: asta-i tot spuneam mulțimii de pe trotuarele aceluia oraș. Niciuna nu era mama ta.

Îmi inaugurasem cei cincizeci de ani scriind o poveste despre o cocoașă în care se aflau aripi.

Pe masă era încă parmigiana de vinete, însă fără mozzarella, pentru că o prefer rece, nu proaspăt scoasă din cuptor, și fără cocoloașe cleioase. Așa-mi ura mama bun-venit când mă-ntorceam din alergăturile mele cu cărți. Se zice „în urma cărților“, dar mama spunea, cum se obișnuiește la Napoli, „cu“.²

Încetasem de curând meseriile manuale, acum primeam drepturi de autor, titlu abuziv pentru cine scrie poveștile. Nu-s ale mele, aparțin vieții și vocabularului, eu le pun laolaltă. Mi se cuvine dreptul de asamblare.

Cu gândurile astea mă aplecam pe balconul dintr-un oraș de film, aflat deasupra paralelei care trece și prin orașul Napoli.

Odată întreruptă seria nașterilor, devenisem o ramură fără muguri sau, cum zice un prieten pescar: o piatră care nu face scoici.

Vorbesc cu tine în seara asta care nici măcar nu e asta, e o seară.

¹ Filosof și poet bosniac, 1930–2002.

² În original „appresso“ (alături, aproape de) versus „dietro“ (în urmă, în spate).

Tu ești aici, mai adevărat, mai aproape și mai consistent decât tavanul. Vorbesc cu tine, nu de unul singur.

Știu asta pentru că singur, cu mine, vorbesc în dialectul napolitan.

Acum trag o dușcă direct din sticlă, nu mă mai ridic să iau un pahar. Ai putea să dispari dacă mă ridic. Te superi dacă-i dăm înainte? Doar un pic, nu stau prea mult treaz când se face seară.

În camera mea de copil era un covor decolorat. Primăvara îl băteau la soare, apoi îl înveleau în hârtie de ziar, puneau naftalină. Mirosul lui anunța schimbarea anotimpului.

Nu cred în covoarele zburătoare. Sunt altele lucrurile care chiar pot zbura, cum ar fi o mingiuță, un bumerang, o rachetă confecționată din hârtie.

Un anume pictor făcea să zboare capre, violoniști, vaci.

Mi-aduc aminte de ele – pe brațul unui fotoliu în formă de aeronavă, tata, comandant, răsfoia reproduceri de tablouri.

Mă-nvăța să privesc picturi.

Îmi dădea un minut să le rețin, apoi îmi cerea detalii: câți pantofi se văd, ce culoare are haina, ce animale.

Odată am întrebat ce se află dincolo de ramă. Răspunsul lui a fost: nimic.

Imposibil: este, trebuie să fie imensitatea exclusă. Acum știu. Atunci mi-a lipsit obiecția.

Doar Velázquez și Rafael îmi satură privirea și nu-mi vine să mă avânt dincolo de ramă.

Fiecare ilustrație era un loc vizitat împreună cu el. A fost extraordinar să am un tată.

Mama era reală, cotidiană, el era sporadic, scamator al propriei prezențe.

Uneori zboară și cărțile, își deschid larg paginile și cad ca pisicile, în picioare.

În clipa-n care-a murit mama, a căzut una de pe raftul cel mai înalt. Am ridicat-o mai pe urmă.

În primul minut am ținut o silabă lungă, negația scurtă. Nu sunt unul care țină.

Imediat după aceea a căzut cartea, poeziile lui Keats. Una spunea, da, pentru că poeziile spun ori rămân tăcute.

*Versul, faima, frumusețea cuceresc,
Dar moartea-i ținta vieții, sfârșitul ei firesc.¹*

Corpul mamei a ars cu toate hainele de pe ea. Am luat cutia cu cenușă de la columbar. Acum e sub pinul despicat.

Mă gândesc la ea când joc solitaire cu cărți napolitane. Ea stă pe scaun, cu spatele la căminul aprins, citește o carte, se-oprește când dau cărțile.

Se numește solitaire, dar când joc, ea e cu mine.

Sunteți cu mine la izolare, voi, care nu sunteți aici în mod oficial.

Mama citea noaptea, când sirena de alarmă aeriană îi strica somnul.

A fost ucigașa somnului ei, urletul, șutul care-o azvârlea afară înainte de diluviul bombelor.

¹ John Keats, „Why did I laugh tonight?” („De ce-am râs astă seară?“).

Suna în fiecare noapte. Ea reacționa cu picioarele, punându-le pe jos.

A fost noutatea lui 1900, ultimul strigăt al modernității.

„Mă sperie”: o singură dată mi-a spus, și i s-a frânt glasul. A recunoscut-o ca un reproș adresat lumii și chiar mie.

Pe mine, dimpotrivă, mă-nvățase să dau piept cu tot ceea ce mă speria.

Spunea: „Tre’ să ai curaj.”¹

N-am ajuns să am, în schimb, mi-am chinuit spaimele până le-am paralizat.

Ea admitea numai spaima de natură: furtuni, incendii, cutremure, erupții.

Am regăsit poziția ei într-un psalm al lui David care se-ntreabă ce-ar putea să-i facă lui o ființă vie, un boț de carne.

El se teme de divinitate, deci nu se mai poate teme de nimic altceva.

Așa voia și ea să fie și nu își putea deloc ierta spaima de bombardamente.

Ce puteam eu să fac? I-am luat sirena, mi-am îndesat-o-n nervi înainte de-a o auzi și, când m-am întors la ea, într-o noapte de primăvară de la capătul secolului, nu mai avea grimasa aia de spaimă și neliniște. Nu vine să mă trezească din niciun somn.

N-am știut să mângâi ca un tată care-și alină fata speriată de căpcăunul din vis. N-am știut să mângâi.

¹ În original, în dialect napolitan: „S’adda tenne’ curaggio.”

Așa că m-am dus acolo unde suna sirena finală a anilor 1900, de adio.

Așa că m-am încuiat într-o cameră din hotelul Moskva¹ și n-am coborât în adăpost. Pentru că n-am știut să mângâi.

Încă dinainte să moară știa. Mi-a spus că spera ca acolo, în partea cealaltă, să găsească multe cărți. Iar dacă nu, o să-i lipsească, mai mult decât mine.

Lipseam, nu eram de-ajuns. Ele, cărțile, îi țineau de urât mai mult decât o făceam eu.

Nici măcar nu pot spune: azi aș fi mai mult. Nu mă pot crede deloc.

Stând cu tine, fiule, mă rup de trecut. Mă faci să mă dizolv în prezentul unei seri scăldate de căldura lemnului de mimoză, care crește spontan pe câmp.

Iarna asta nu-ți îngheață măduva-n oase ca înainte. Îmbătrânesc și iernile.

Așa sunt bătrânii și scriitorii. Repetă poveștile, mai adaugă câte ceva, mai uită.

Eram odată la capătul lumii pentru un festival, așa-i zice, de literatură.

M-am dus la grădina zoologică.

Doi tigri se acuplau fornăind, niște pui de lei se jucau, o maimuță cerșea de mâncare întinzând mâna deschisă printre gratii.

¹ E vorba despre hotelul Moskva din Belgrad. Referire la bombardarea Belgradului din primăvara lui 1999.

Mă dusesem să văd urangutanul roșu-arămiu adus din pădurile Indoneziei, duse-s și pădurile.

Urangutanul ședea, enorm, regal, înăuntru.

Îl vedeam dincolo de curte, despărțiți de groapă și de parapet. A venit spre mine.

Dacă un copac ar avea ochi, ar fi ai lui.

Lăsat cu toată greutatea pe degete, ținea-n el toată moștenirea generațiilor și-mi aducea aminte de perioada în care și corpul meu se legăna agățat de-o creangă.

Ochii urangutanului m-au condus în adâncul meu, în epoca în care eram împreună.

Într-una dintre nopțile primordiale, ochii noștri astromoni priveau de pe copacii cei mai înalți caruselul stelelor și absorbeau prin pupile trupul nopții.

Mai puțin de-un minut a durat hipnoza ochilor lui.

Instinctul mă-ndemna să sar peste groapă și să mă las adoptat. N-am făcut decât să privesc în pământ și să plec.

M-a luat amețeala când am revenit din trecutul îndepărtat în prezentul nelămurit.

Fiule, nu te-am dus la circ, nici la grădina zoologică, în niciun loc de sclavie a animalelor.

Natura supusă nu e boul înjugat, yakul sub povara bagajelor sau cămila înșeuată: e grădina zoologică.

Mă duceam acolo cu cărțile subsuoară, chiulind de la ore, în vremea liceului.

Consumam în semilibertate acele ore petrecute de elevi pe băncile școlii.

Mă-nchideam acolo ca să nu mă găsească pe stradă. Când se deschideau porțile, eram primul.

Angajații mă priveau chiorâș, ei n-aveau posibilitatea să învețe, eu o aveam și-mi băteam joc de ea.

Lăsam în urmă dojana și o luam pe aleile de eucalipt, mă duceam spre țarcuri.

Printre cuști, eram conștient de privilegiul meu, dar nu îmi era de ajuns.

Citeam cărți despre alte libertăți, smulse cu forța, povești despre răzvrățiții americani.

A pleca: îmi răsuna în cap verbul la infinitivul solitar.

Eram un fiu nerecunoscător, gândul la despărțire era nerecunoștință.

Îmi începeam duritățile.

Mama mergea la ședințe, îi asculta pe profesori, se întorcea de acolo cu reproșurile. Încasam în tăcere, creștea în mine dorința de autoexcludere.

Se înrădăcinase-n mine ideea de a părăsi casa, masa lor pregătită, patul așternut, mărunțișul pentru autobuz.

De a părăsi orașul pentru un altundeva, oricare ar fi acela. Fără să dau cu banul ca să aleg direcția.

E o străduță strâmtă libertatea, am aflat-o atunci, printre cuștile de la grădina zoologică.

Unele animale mă recunoșteau.

Luam pe furiș de-acasă coltuce de pâine uscată. Aplecam mâna peste groapă și elefantul își întindea nasul lui prinător.

Schimbul se făcea într-o minusculă secundă, o atingere a nărilor lui prindea delicat darul oferit de mine și îl ducea la gură.

Era contactul dintre două amabilități. Pe vremea aceea, era voie să hrănești animalele.

Altă pâine o ofeream hipopotamului care se apropia de parapet, deschidea larg gura suflând abur de măruntaie. I-o centram cu o aruncare scurtă.

Mă învârteam în jurul cuștilor, le luam la rând. Leul își slobozea chemarea, aer comprimat regurgitat care iarna scotea aburi.

L-am auzit din nou în serile din Africa, într-un sat din Tanzania, în mohorâții mei ani treizeci.

Răgea după apus, de dincolo de râu. Acoperea vuietul roiului de țânțari.

Odată terminat turul cuștilor, mă opream să citesc cartea ascunsă printre manuale.

Grădina zoologică era o incintă a mirosurilor, fân, excremente, cărnuri putrezite. Îmi desfundau nasul, ferecat de o rinită cronică.

Nările, strânse împotriva benzinei din oraș, între cuști se eliberau.

Mi se întâmpla și vara, când trăgeam fără să vreau apă sărată pe nas.

E simțul meu sălbatic, nu suportă mirosurile de la oraș, nici parfumurile, săpunurile. Mă bărbieresc fără spumă, mi-ajunge apa caldă.

Nasul meu e încântat, vrăjit de salmastrul din apa statută a unui port, de talmeș-balmeșul de motorină, funii, vele, pești, fier ruginit.

Fumul de dafin producea extazul sibilelor, care astfel făceau profeții. Eu aș putea s-o fac într-un port de pescari.

Am crescut animale la țară, am învățat să le tai și să pregătesc carnea, forțându-mi mâinile.

Apoi m-am oprit, am lăsat câmpul, m-am dus în fabrică. Am scos ultimii iepuri din cuști, și astfel au murit liberi.

Acum se-adăpostesc în jurul casei animalele care fug speriate de vânători. Găsesc urme de porci spinoși, pene de pupăză, de fazan.

Măntreb: oare nu puteam evita să ucid, să n-am mâinile pătate, grimasa aia pe față, când eram proprietarul unei crescătorii?

Răspund: nu. Nu puteam evita nimic, trebuia să intru-n asta din creștet până-n tălpi ca să știu ce înseamnă. Pentru fiecare lovitură, să primesc contralovitura, la fel pentru fiecare vină,¹ nu remușcare, ci disperare.

Învăț numai din ce fac. Așa mă dezvăț să mai fac.

Tu n-ai fi atât de slab. Mi te imaginez copil, spunându-mi: „Eu n-o să fac așa ceva.“

Chiar și eu știam s-o spun ca reacție la adulți. Învățam să resping.

În privința vieții animale, tu ai fi veterinar și ai mâinii cu pricepere microscopul.

În anii războiului din Bosnia n-aveam libertatea să stau să mă uit, nici să-mi iau ochii din ziar.

Dar trebuia să mă duc. Libertatea consta în datoria de a mă duce acolo.

Tunelul săpat sub Igman, muntele, ducea la Sarajevo.

¹ Joc de cuvinte intraductibil: *colpo* (lovitură), *colpa* (vină).

Un kilometru cât se poate de îngust în șir indian, rucsacurile burdușite cu medicamente și orez. Treceam pe sub bocancii asediului.

Era un kilometru de claustrofobie. N-aș fi fost un miner de ispravă.

Chiar și cine suferea mai mult decât mine intra în tunel. La ieșire, aerul puțea a plastic ars în incendiile provocate de grenadele explodate prin case.

La Sarajevo spumegau gazele încercuirii.

Orașul era ceva mai puțin ciopârțit decât Mostar, pe malul de est al râului Neretva, unde am descoperit că incendiile caselor nu țin de cald. Există focuri care îngheață.

Ajutam cu alimente refugiați plecați cu casa-ntr-o valiză, cu cheia de gât ca o amuletă, jurând să se-ntoarcă. Au jurat degeaba.

Libertatea pe care-am cunoscut-o a fost să merg și să fiu acolo unde n-aveam încotro.

Te plictisesc cu lucrurile astea? Ia-le ca pe niște jocuri ale imaginației, unele în care se poate interveni în poveste, se pot schimba personajele.

Doar din două motive se deplasează brusc aerul: avalanșele și bombele.

Când începe să alunece, frontul de zăpadă catapultea-ză-n față aerul. E atât de compact, încât poate jupui o pădure chiar înainte s-o facă masa de zăpadă.

Aerul unei explozii, în schimb, e mai concentrat și azvârle-n raza lui bucățile sfărâmate.

Păstrez una pe care-am luat-o când încă era caldă din zidul din spatele meu.

Mă lăsam jos dinainte. Grenada scoate un şuierat, poți să-ți dai seama c-o să cadă aproape.

Când m-am ridicat, am văzut fragmentul înfipt în spate și l-am pus în buzunar.

Asta era în Bosnia. Câțiva ani mai târziu, la Belgrad ardeau și pietrele, atât de absurd de înaltă era temperatura noilor explozivi, testați la cald în mijlocul orașului.

Ploua cu foc din înaltul cerului, așa cum stă scris despre Sodoma și Gomora, din rachete lansate din depărtări.

Am văzut că războiul e umanitatea împotriva ei înseși, pentru anihilare. E dorința de a rămâne puțini, pentru a da satisfacție unor superstiții.

Suntem obișnuiți cu cutremurele, cu inundațiile, cu suprafețele care se deplasează.

Altceva e să te temi de cerul senin care deșartă avalanșe de proiectile și afumă pământul.

Dărâmăturile fac sunetul orașului care mârâie legat în lanțuri împotriva agresiunii.

Dărâmăturile îți răsună-n rărunchi, îți dau dizenterie. Ce mai urla sirena pompierilor, alerga încă dinainte să apuce să se termine atacul.

În primăvara aia, Dunărea și Sava au lucrat intens ca gunoieri ai morții.

Ajutate de ploi fluviale să-și iasă din matcă, s-au dus să o verse în Marea Neagră.

Așa a plecat 1900, în brațele curentului învolburat. A fost un secol ciclop, uriaș și orb.

Se zice că viața unui om durează cât viețile a trei cai. În orașul acela al fluviilor mi-am salutat al doilea cal din grajd, în cea mai zgomotoasă primăvară a mea.

Relatarea mea a fost preluată de un ziar francez. În Italia, presa nu-i vedea cu ochi buni pe cei în răspăr cu avioanele care decolau de la Friuli.

În weekend, familiile mergeau la picnic în jurul bazei de la Aviano, se uitau la avioanele decolând încărcate la maximum, aterizând apoi ușoare după o oră.

Când m-am întors acasă, mama a pus pe masă parmigiana ei de vinete. Câinele lup m-a salutat cu nepăsarea lui obișnuită.

Pe câmp, iarba se ridicase până la genunchi, trebuiau schimbate două țigle pe acoperiș, plouase-n casă.

Mi-a zis că ea, războiul n-a putut să-l evite, venit din cer încă din iunie '40.

„Tu te-ai dus să-l cauți și nu-i același război.“

Da, m-am dus unde erau bombardate orașe.

„Nu, nu-i același.“ Acolo nu vorbea nimeni în dialect. Aceeași era doar sirena.

N-am mai discutat despre asta.

Atunci am început să scriu povestea străzii din Napoli, a unui bumerang și a perioadei de după război. Cu foarte noua dată a anului 2000 am scris de-a-ndăratelea.

Despre noi doi, poetul din Sarajevo zicea că suntem frații Grimm. Printre spasme, noi spuneam basme.

Mi-a dăruit o bucată din frontonul bibliotecii din Sarajevo, cules din vârful grămezii de moloz. Într-o zi tot va trebui să i-o dau înapoi.

O lectură simplă, profundă,
clară, ca o gură de aer.

FLORENCE NOIVILLE,
Le Monde des Livres

Într-o seară luminată de focul din șemineu, în timp ce citește povestea lui Pinocchio, un bărbat simte că lângă el se ivește fiul pe care nu l-a avut niciodată. Se înfiripă astfel un dialog între un tată și copilul său imaginar, căruia naratorul i se confesează, povestindu-i despre marile teme ale existenței sale: Napoli, relația cu părinții, angajamentul social și politic, nevoia de libertate și literatura. Fiul mut prinde glas și devine o prezență cât se poate de vie, materializată prin forța cuvântului și a credinței povestitorului în magia scrisului.

Concepută ca un monolog care se transformă progresiv într-o conversație reală despre parcursul și destinul naratorului, cartea lui Erri De Luca prezintă o explorare intimă a trecutului și a întrebărilor esențiale.

byblos

curteaveche.ro

ISBN 978-606-44-2139-5

9 786064 421395